

Morda bo ta uvodnik zelo podoben tistemu iz oktobra lanskega leta. Navsezadnje je tudi snov taka. To je čas premikov, rutinskih in tistih, do katerih bo lahko prišlo. Vsekakor je dobro, da do kakšnih poslabšanj v celotnem poslovanju ni prišlo, čeprav nas točnejši rezultati čakajo šele s periodičnim obračunom. Ni pa v tem posebne zanesljivosti za prihodnje čase. Sicer pa naj bralci tudi sami presodijo, kako utegnejo vplivati posamezne stvari.

Običajne priprave na letni gospodarski načrt so letos popestrene s pripravami na dolgoročni in srednjeročni plan. Vprašanje pa je, če ni ta popestritev le navidezna. Če ne bi bilo z zakonom predpisano, da se delajo srednjeročni, zlasti pa dolgoročni plani, se jih v Verigi najbrž ne bi lotili. Z njimi je preokupiranih nekaj strokovnih delavcev, drugim pa je v glavnem to brezpredmetno vprašanje. Morda tudi zato, ker je to predpisano z zakonom. S tem je problem planiranja takoj postal problem nekoga drugega — imaginarne službe, čeprav nam logika neusmiljeno govori drugače. Toda, kaj bi s tako logiko, važnejša je očitno tista, ki jo človek ali tovarna potrebuje za dnevno preskakovanje ovir, ki jih predstavlja okolje. To okolje očitno postaja tako vplivno, da se teža notranjih premikov zmanjšuje, zlasti pa upada volja. Res smešno postaja govorjenje o produktivnosti, če na drugi strani dohodek obvladujejo predvsem cene. Kljub temu, da to vemo in nas po vsej logiki mora navdajati žalost, se znamo iskreno povesečiti, če imamo indeks dohodka 150 ali 160. To verjetno pomeni, da tudi mi nismo pri cenah kar tako. In pri vsej tej zmešnjavi bi bilo res ne navadno, če bi nam plani kaj posebnega pomenili. Razmišljati se splača kvečjem o njihovem lažjem doseganju.

V povezavi s plani je tudi poseg v organiziranost Verige. Če se kdo od bralcev še spomni optimističnega pisanja o zadevi v tem glasilu, se bo tudi spomnil, da bi ravno v tem obdobju — september, oktober, november — morali imeti vse pripravljeno za start v leto '85 z novo organiziranostjo. Nesporo lahko ugotovimo, da smo pri tej nalogi zastali in da so nove možnosti šele čez leto dni, to je za leto 1986. Spričo tekočih problemov ki se kažejo enkrat v oskrbi, drugič v likvidnosti, tretjič zopet pri izvedbi investicij, se delo pri pravi reorganizaciji morda redka kot preobsežno, kot nekaj, kar bi nam preveč spre-

menilo delovni vsakdan in jemalo preveč energije, ki jo tako nujno potrebujemo za operativno. Povrh vsega so končni rezultati še vedno do določene mere tvegani. Tveganje izhaja že iz same narave stvari, hkrati pa je to danes dokaj nepopularno tveganje. Za naše podjetje to nedvoumno velja, vtis pa je, da je tudi drugod tako. Družbena klima najbrž dopušča le določene vrste revolucionarnosti, uradno priznane, bistveni premiki v gospodarstvu pa so praviloma težko izvedljivi. Primeri po Sloveniji kažejo, da uspevajo le podjetjem s prodornimi ekipami, v političnem in strokovnem pogledu. Omenjena družbena klima pa formalno sploh ni vedno taka, odločujoča je tista, ki jo imamo v svojih glavah, tudi fiktivna. Če menimo, da bodo občinske strukture reagirale negativno, je to povsem dovolj za odločitev. Stališča in govorjenje na višjih nivojih, republiških in zveznih, denimo o dolgoročnem programu gospodarstva stabilizacije, gredo gladko mimo naših ušes, saj so povsem nenevarna. Mimogrede, če kdo od bralcev pozna ta dolgoročni program, naj se javi uredništvu, da ga ovekovečimo.

Če že primerjamo letošnjo jesen z lansko, ne moremo mimo trinajste seje in razprav o delegatskem sistemu v zvezi z njo. Kljub dobronamernosti predlogov sklepov in poudarjene demokratičnosti metode, se okrog javne razprave razvija cel kup formalizmov, ki utegnejo povzročiti, da bo seja ostala v spominu predvsem kot trinajsta. Zgrinjamo se na sestanke, na katerih je dobro biti izrazito konstruktiven, kritizirati vse slabo in dajati predloge, da bo tako, kot mora biti. Če se želimo pogovarjati o realnih temah, govorimo isto kot sicer v drugih sferah, na organih upravljanja, na kolegijih poslovnih organov itd. Če pa menimo, da moramo govoriti o nečem drugem, se ne pogovarjamo praktično o ničemer. Z drugimi besedami: sestankarske aktivnosti v zvezi s trinajsto sejo kažejo bolj na pobožnjakarski način razmišljanja, ki ne more iti v prid vsebini sklepov.

Za delegatski sistem pravijo, da je v krizi. Morda pa kaže le na krizo v odnosih, ki so njegova podlaga. Veliko se da verjetno storiti z racionalizacijo sej skupščin, predvsem zborov združenega dela, racionalizacijo v smislu osredotočenja dnevnih redov na bistvene gospodarske probleme in prenosom določenih kompetenc na izvršilne organe, o čemer govori tudi članek v tem glasilu. Pomemben izvor problemov pa

je tudi znotraj delovnih organizacij. Za našo bi lahko rekli, da kljub formalni razvitosti delegacij ni dovolj spoznanja o možnosti in potrebnosti reševanja problemov preko zbora

združenega dela. Mogoče to izhaja tudi iz ocene, da ta način ni učinkovit in da gre le za politiziranje. Kdo ve, morda pa bi večja povezava lahko imela kakšen pozitiven vpliv

na investicijski program energetike, čeprav vemo, da je ta odvisen še od nešteti drugih faktorjev in nenazadnje tudi od spretnosti tistih, ki ga vodijo. Uredništvo

Proizvodnja I.—IX. 1984 in proizvodnja za september

Podatki o proizvodnji v prvih devetih mesecih letošnjega leta so že znani. Proizvedenih je bilo skupno 16.284 ton izdelkov, od tega eksterne proizvodnje 9.577 ton, interne pa 6.707 ton. Eksterna proizvodnja predstavlja količinsko 59 odstotkov skupne proizvodnje. V primerjavi s planom je bila skupna količinska proizvodnja za 3 odstotke nižja, eksterna je bila nižja od planirane za 5 odstotkov, interna proizvodnja pa nižja za 1 odstotek. V odnosu na enako obdobje lani je bila skupna količinska proizvodnja za 2 odstotka nižja, eksterna je bila višja za 1 odstotek, interna proizvodnja pa je za 6 odstotkov nižja kot v enakem obdobju lani.

Med posameznimi temeljnimi organizacijami je količinsko preseгла plan eksterne proizvodnje samo Vijakarna, pri interni proizvodnji pa so plan presegle samo Sidrne verige. Plan skupne količinske proizvodnje je v prvih devetih mesecih 1984 preseгла samo Vijakarna, ostale temeljne organizacije so dosegle nižjo pro-

izvodnjo od planirane. Glede na enako obdobje lani je skupna količinska proizvodnja presežena samo v Vijakarni.

Vrednostno je znašala skupna proizvodnja za devet mesecev 2.933.093 tisoč din, od tega je bilo eksterne proizvodnje 2.086.487 tisoč din oziroma 71 odst. od skupne proizvodnje. Plan eksterne proizvodnje za delovno organizacijo je vrednostno presežen za 3%, interna proizvodnja je za 7 odst. nižja od planirane, medtem ko je skupna vrednostna proiz-

vodnja na nivoju planirane. Skupnega vrednostnega plana niso dosegle Verigarna, Kovačnica in Orodjarna, plana eksterne proizvodnje pa niso dosegle Verigarna, Kovačnica in Vzdrževanje. Plan interne proizvodnje je bil presežen samo v Vijakarni in Vzdrževanju, v Kovačnici je bila proizvodnja na nivoju planirane, ostali tozdi pa plana niso dosegli.

Količinsko in vrednostno doseganje plana po tozdi in trgih je razvidno iz naslednje tabele:

PROIZVODNJA	indeksi					
	v din			v kg		
	ekster.	inter.	skupaj	ekster.	inter.	skupaj
TOZD						
Vijakarna	112	131	112	103	—	103
Verigarna	94	54	91	97	25	95
Sidrne verige	123	94	107	91	101	98
Kovačnica	86	100	88	87	81	86
Orodjarna	185	77	86	—	—	—
Vzdrževanje	60	106	106	—	—	—
TIO	103	39	101	—	—	—
DO VERIGA	103	93	100	85	99	97

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za proizvodne rezultate v septembru pa velja naslednje:

V septembru smo proizvedli skupno 1.870 ton izdelkov, kar je skoraj enako planirani količini. Plan interne količinske proizvodnje za delovno organizacijo je presežen za 9 odstotkov, eksterna proizvodnja pa je nižja od planirane. Eksterne proizvodnje je bilo 1.045 ton oziroma 7 odstotkov manj od planiranih količin, predstavlja 56 odstotkov skupne proizvodnje. Plan eksterne in skupne proizvodnje sta presegli Vijakarna in Sidrne verige, plan interne količinske proizvodnje pa je presežen v Sidrni verigah in v Kovačnici. Vrednostna proizvodnja za delovno organizacijo je bila dosežena v višini 330.459 tisoč din je za 1 odstotek višja od planirane. Interna proizvodnja je vrednostno presežena za 10 odstotkov, eksterna pa je za 3 odst. nižja od planirane. Izmed temeljnih organizacij vrednostno plana nista doseli samo Verigarna in Kovačnica, to pa velja za eksterno, interno in za skupno proizvodnjo.

Vijakarna je vrednostno in količinsko v kg plan presegla, kosovno pa je proizvodni plan dosežen v višini 88 odstotkov. Plan ni dosežen pri kovinskih vijakih, pri zakovicah iz ostalih barvnih kovin, razcepkih in pri žičnikih zaradi pomanjkanja materiala. Zaradi večje proizvodnje lesnih vijakov do Ø 3 in 3,6 do 4 mm je nižja proizvodnja od planirane pri iver vijakih. Pri kovanih vijakih plan ni dosežen zaradi galvanskega cinkanja, zaradi pomanjkanja delovne sile pa pri hanger vijakih in kosovno pri lesnih vijakih 4,6 do 5 mm.

Odprema je za 5 odstotkov višja od planirane.

Verigarna količinsko in vrednostno ni dosegla planirane proizvodnje. Plan ni dosežen pri strojno varjenih metrskih verigah 4,6 do 8,9 mm zaradi termične obdelave, pri ročno in strojno opremljenih verigah do 4,5 in 4,6 do 8,9 mm ter pri snežnih verigah za traktorje zaradi večje proizvodnje snežnih verig za osebna vozila za izvoz. Pri snežnih verigah za traktorje ni naročil, pri zaščitnih verigah in pri verigah z grabeži pa plan ni dosežen zaradi tekočih okvar strojev. Oprema je dosežena v višini 98 odstotkov.

Sidrne verige so količinsko in vrednostno proizvodni plan presegle. Plan ni dosežen pri odgorevno varjenih verigah 21 do 37 mm zaradi tekočih okvar strojev, pri odgorevno varjenih verigah nad 37 mm pa zaradi manj izkoriščenih kapacitet in pomanjkanja opreme. Odprega je dosežena v višini 70 odstotkov.

Kovačnica je presegla samo količinski plan interne proizvodnje, sicer pa je proizvodnja količinsko in vrednostno nižja od planirane. Plan ni dosežen pri dvoverižnih transporterjih zaradi pomanjkanja verig, pri delih dvoverižnih transporterjev pa zaradi termične obdelave. Pri odkovskih serijske izdelave plan ni dosežen zaradi pomanjkanja naročil, pri škopcih zaradi pomanjkanja kapacitet, pri bremenskih in visokoodpornih bremenskih verigah pa zaradi pomanjkanja opreme. Odprega je dosežena v višini 79 odstotkov.

Orodjarna in Vzdrževanje sta presegla vrednostni proizvodni plan, posebno veliko je

preseganje plana pri eksterni proizvodnji.

TIO je presegel vrednostni proizvodni plan za 4 odstotke. Plan ni dosežen pri pnevmatskih cilindrih Ø 32, 63 in 80 zaradi pomanjkanja kapacitet

in materiala, pri pnevmatskih cilindrih Ø 160 in 200 pa zaradi pomanjkanja materiala. Pri pnevmatskih razvodnikih NV e el., NV 4 el. in NV 10 el. plan ni dosežen zaradi pomanjkanja kapacitet. Pri pnevmatskih stiskalnicah z opremo

in pri opremah plan ni dosežen zaradi pomanjkanja materiala in kapacitet. Odprega je dosežena v višini 93 odstotkov.

Podatki o količinski in vrednostni proizvodnji po toz-dih in trgih so razvidni iz naslednjih tabel:

KOLIČINSKA PROIZVODNJA ZA SEPTEMBER

v tonah

TOZD	Eksterna proizvodnja			Interna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
	planirana	dosežena	indeks	planirana	dosež.	indeks	planir.	dosežena	indeks
Vijakarna	252	259	103	—	1	—	252	260	103
Verigarna	386	317	82	11	9	82	397	326	82
Sidrne verige	318	333	105	704	773	110	1022	1106	108
Kovačnica	164	136	83	39	42	108	203	178	88
DO VERIGA	1120	1045	93	754	825	109	1874	1870	100

VREDNOSTNA PROIZVODNJA ZA SEPTEMBER

v 000 din

TOZD	Eksterna proizvodnja			Interna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
	planir.	dosež.	ind.	planir.	dosež.	ind.	planir.	dosež.	ind.
Vijakarna	42.880	47.265	110	1.160	2.060	178	44.040	49.325	112
Verigarna	63.420	55.191	87	4.179	2.102	50	67.599	57.293	85
Sidrne verige	45.840	51.008	111	56.432	57.946	103	102.272	108.954	107
Kovačnica	42.021	31.567	75	8.950	8.764	98	50.971	40.331	79
Orodjarna	1.115	2.725	244	12.739	15.536	122	13.854	18.261	132
Vzdrževanje	294	607	207	16.783	23.864	142	17.077	24.471	143
TIO	29.511	30.578	104	1.161	1.246	107	30.672	31.824	104
DO VERIGA	225.081	218.941	97	101.404	111.518	110	326.485	330.459	101

Novo obrestne mere

Stabilizacijski program do-loča med drugim, naj bi do 1. 4. 1985 prešli na realne obrestni, kar pomeni, da bi bila splošna obrestna mera vsaj 1 točko višja od uradno priznane stopnje inflacije. Ta ukrep izvajamo postopno od 1. 4. 1984 dalje. Vsaka dva meseca naj bi se obrestna mera dvignila. Vendar se 1. 7. ni povečala na 46 odstotkov kljub napovedim. Zato pa velja od 1. 10. dalje kar 52 odstotna obrestna mera, kar našo delovno organizacijo kot velikega koristnika kratkoročnih kreditnih sredstev močno prizadene.

Poleg porasta splošne obrestne mere so se dvignile tudi obresti za selektivne kredite, to je za izvozne kredite (33 odstotkov), za pripravo izvoza (38 odstotkov) in stimulacijo izvoza (52 odstotkov). Vse to ne bo vplivalo na večji izvoz, še zlasti ob dejstvu, da so sredstva za kreditiranje te vrste poslov omejena in da ni možno v vsakem primeru koristiti kreditov glede na predloženo dokumentacijo. Za nas je bila ugodna konverzija nekaterih kreditov, izvedena v septembru, pri kateri se je del kratkoročnih kreditov spremenil v dolgoročne z odplačilnim rokom 20 let in obrestno mero 9 odstotkov. Tako smo vsaj delno okrepili dolgoročne vire sredstev, ki nam jih zelo primanjkuje, še zlasti glede na določila Zakona o zagotavljanju obratnih sredstev.

Ker se je dvignila splošna obrestna mera, smo morali dvigniti tudi menične obresti, ki jih zaračunavamo kupcem za poravnavo terjatev z menicami. V to nas je prisililo dejstvo, da

tudi naši dobavitelji enako ravnaajo. Problematika obrestnih mer pri plačevanju z menicami je postala zlasti v zadnjem času zelo pereča. Glede na sodno prakso sodišče smo upravičeni zaračunati obresti le do dne, ko imamo menico v svoji blagajni. Če jo damo banki v odkup ali če z njo poravnamo svoje obveznosti, nismo več upravičeni od dneva prenosa dalje zaračunati obresti. Problem se kaže v tem, da je obseg prejetih menic znatno večji od izdanih in bi tako izgubili precejšen del dohodka. Pri tem pa moramo našim najpomembnejšim dobaviteljem kot npr. železarnam, elektro-distribuciji, Petrolu še v naprej priznavati obresti ne glede na omenjeno stališče Zveznega sodišča. Naša delovna organizacija ima pač nekoliko nesrečen položaj, saj smo v veliki meri odvisni od dobaviteljev osnovnih surovin, na drugi strani pa naše izdelke nekoliko težje plasiramo in ne moremo od kupcev zahtevati zelo ugodnih plačilnih pogojev. Upamo seveda, da se bodo stvari razčistile v naše dobro.

Spremembe so nastale tudi pri bančnih obrestih pri poslovanju z občani. Tako so potrošniški krediti do 1 leta obrestovani po 47-odstotni obrestni meri, nad 1 leto pa 55-odstotni. Negativni saldo na deviznih računih v dovoljeni višini se obrestuje po 47 odstotkov. Na strani hranilnih vlog so prav tako nastale spremembe. Hranilne vloge na vpogled, žiro računi in tekoči računi se obrestujejo po 7,5 odstotkov. Nenamenski depoziti za določen čas so obrestovani takole:

— nad 3 mesece 47 %
— nad 1 leto 52 %
— nad 2 leti 55 %

Pri tem mora biti najnižji vezani znesek 20.000 din. Devizna sredstva na vpogled ostajajo na dosedanji 7,5-odstotni obrestni meri, vezana sredstva brez določenega namena pa:

— nad 12 do 24 mesecev 9 %
— nad 24 do 36 mesecev 11 %
— nad 36 mesecev 12,5 %.

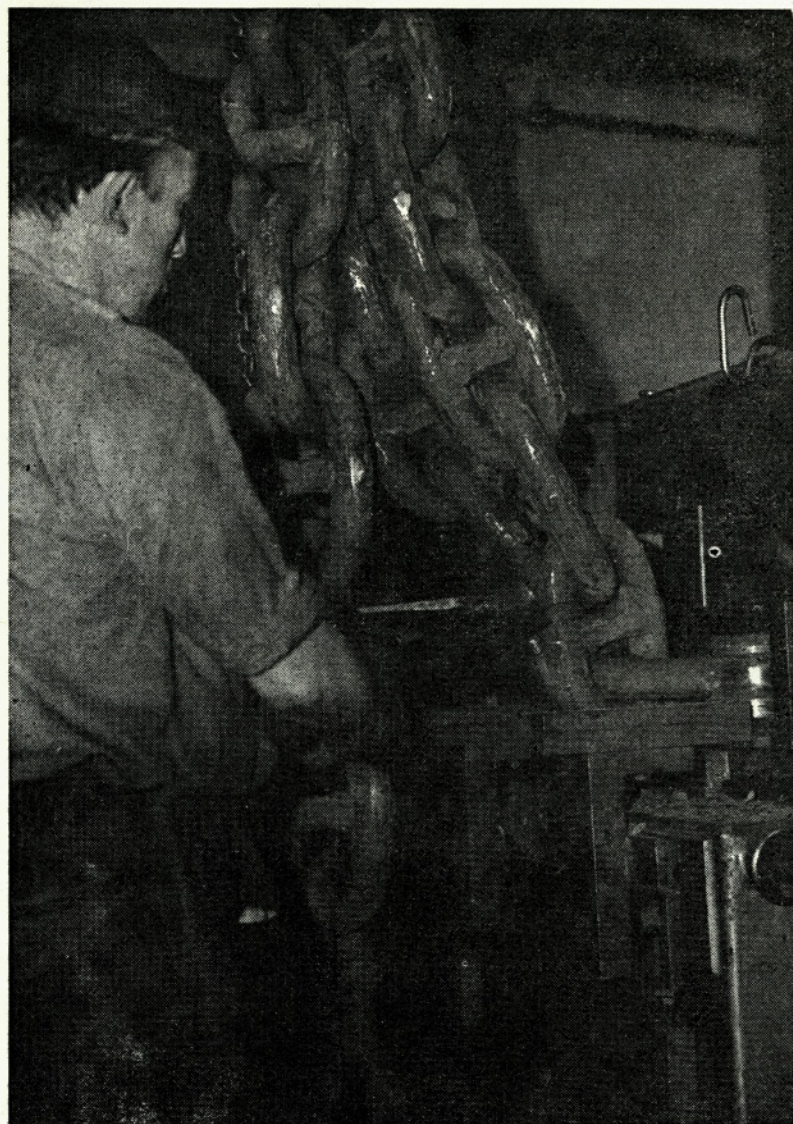
Pri tem se obresti razen redkih izjem izplačujejo dinarsko.

Sredstva, ki se zbirajo za stanovanjsko gradnjo, ostajajo naložena po dosedanjih pogojih na osnovi pravilnika.

Spremenjeno je tudi stališče do zamudnih obresti, ki jih obračunavamo v gospodarstvu. Do zdaj so bile zakonsko določene v višini 35 odst., zaračunavali pa smo jih v višini splošne obrestne mere 42 odst. Zdaj veljajo 62 odst. zakonsko določene zamudne obresti.

Vse omenjene spremembe nas bodo dohodkovno prizadele. Sprememba zakona o skupnem prihodku, ki uvršča obresti od kratkoročnih kreditov med materialne stroške in bo veljala od 1. 1. 1985 dalje, bo za nas verjetno dobrodošla. Kljub temu bomo morali še bolj kot doslej racionalno gospodariti z denarjem. Prihranek je tu najbolj občuten, seveda v okviru možnosti. Likvidnostni plani bodo morali postati sestavni del naše ekonomske politike, treba pa jih bo čimdoslednejše realizirati.

Marjana Kozamernik

Glavna tonaža v naši proizvodnji že od nekdanj

Ali ste zadovoljni z OD in zakaj ne?

Nekaj časa je že minilo, odkar je bila v našem glasilu podana popolnejša informacija glede stanja in gibanja OD. Sicer smo ta izpad informiranosti deloma nadoknadili na raznih sejah na podlagi podatkov za posamična obdobja, včasih pa smo podatke iz dvorišča dopolnili še z napol preverjenimi informacijami iz naše bližnje in malo bolj oddaljene okolice. K boljši informiranosti naj bi prispevali tudi razni statistični pregledi in članki v dnevnem tisku, ki pa nimajo samo to napako, da jih veliko ljudi ne razume, temveč tudi to, da se ti podatki nanašajo na povprečje v SRS ali v gospodarstvu in so delavcem, razen za primerjavo, neuporabni, saj živijo od OD organizacije, v kateri so zaposleni.

Zaradi tega bom poizkusil podati sliko o gibanju OD v nekoliko daljšem obdobju tako v naši Verigi, kot tudi v povprečju za SRS. Iz naših podatkov, ki bi jim lahko rekli že kar arhivski, je razvidno, da je bil povprečni neto OD na delavca po letih naslednji:

Leto	Veriga	Gospo- darstvo	Negospo- darstvo	Ind. 1/2
	1	2	3	
1979	7.456	7.158	8.701	104
1980	8.711	8.516	10.159	102
1981	11.699	11.153	12.767	105
1982	14.042	14.040	16.107	100
1983	17.991	17.957	19.864	100
I-VII/84	23.250	—	—	—

Iz tabele je razvidno, da smo v letih 1979—1981 nekoliko prehitevali gospodarstvo, od takrat naprej pa so se naši OD izenačili. V informacijo je navedeno tudi gibanje OD v negospodarstvu, ki zajema izobraževanje in kulturo, zdravstveno in socialno varstvo ter družbene organizacije in skupnosti. Iz teh podatkov je razvidno njihovo relativno zaostajanje, ki se danes resnično odraža v njihovih OD. V letu 1979 so bili OD v negospodarstvu za 22 % večji kot v gospodarstvu, že leta 1983 pa se je ta razkorak zmanjšal na dobrih 10 odstotkov.

Vsi ti podatki se nanašajo na nominalne OD, torej na njihovo absolutno vrednost. Ko pa gremo v trgovino, nam to ni pomembno, važno je, kaj bomo iz trgovine prinesli: več ali manj. Da bi zagotovili to primerjavo, Zavod za statistiko spremlja poraste cen artiklov po stalni listi, ki zajema najvažnejše predmete in storitve osebne potrošnje štiriclan- skih delavskih družin. V tem pa so zajeti redni mesečni nakupi (hrana, pijača, najemnine), letni nakupi (obleka, obutev, kurjava) ter večletni nakupi (stanovanjska oprema in podobno). Iz teh podatkov iz-

računa indekse cen življenjskih potrebščin, ki jih uporabljamo za primerjavo in ugotavljanje realnih OD, torej naše kupne moči. Da bi bili podatki lepše prikazani, se poslužujejo verižnih indeksov. Primerjava s porastom naših OD bi bila prikazana na naslednje:

Leto	Porast OD Veriga	Ind. cen življenj. potreb.	Padec realnih OD $100 - \left(\frac{\text{zap. 1}}{\text{zap. 2}} \times 100 \right)$
	1	2	3
1980	116,8	129,8	—10,0
1981	134,3	142,6	— 5,8
1982	120,0	130,1	— 7,8
1983	128,1	140,3	— 8,7
1984	149,5	154,2	— 3,4

Da bi bila slika bolj razumljiva, lahko to prikažemo na drugačen način. V letu 1979 nam je OD v višini 7.456 din pomenil neko kvoto denarja, s katero smo lahko zadovoljili svoje potrebe. Da bi vsako leto zadovoljili vse potrebe, bi nam morali osebni dohodki naraščati skladno z indeksom življenjskih stroškov. To pa bi

	din
Železarna Jesenice	23.382
Železarna Ravne	23.225
Železarna Štore	25.949
Plamen Kropa	22.417
Tovil Ljubljana	21.647
Veriga Lesce	22.845
Žična Celje	22.226

Glede na kvalifikacijsko strukturo in proizvodni program smo predelovalci vedno zaostajali za železarnami, v tem okviru pa so se OD gibal podobno kot v Plamenu. Rezultati pa kažejo, da smo med predelovalci, zahvaljujoč se ugodnim rezultatom, ob polletju zasedli prvo mesto.

Zanimiva so tudi naslednja razmerja v SOZD, če vse OD primerjamo z Verigo:

Ugotovitve so ponovno potrjene tudi z navedenimi podatki. Veriga je ob ugodnih re-

(Izposojeno iz Litostroja)

zultatih ob izpolnjevanju DD za letošnje leto zagotovila trenutno najmanjši padec realnih OD. S temi podatki je argumentirana moja trditev o dokaj ugodnem doseženem nivoju in gibanju OD pri nas, saj je razvidno, da se že v okviru SOZD pojavljajo večji problemi. Edina možnost, da doseženi položaj ohranimo in še izboljšamo, pa je delo. Ko bi vladal tak interes tudi za preseganje proiz-

vodnih planov kot se pojavlja pri povečanju OD, mi teh stvari še omeniti ne bi bilo treba.

Iz prej navedenih podatkov sledi, da bodo v okviru SOZD v zadnjih mesecih precejšnji pritiski na povečanje OD, kljub vprašljivim poslovnim rezultatom. Zato naj vas informacije o posameznih povečanjih ne presenečajo. Politika delitve OD pri nas je do konca leta okvirno že načrtovana in glede na doseženi nivo OD ni pričakovati kakih velikih skokov, temveč manjše poraste v preostalih mesecih. Morebitno razliko med dovoljenimi in izplačanimi OD bomo v primeru nastanka »tradicionalno« izplačali, seveda pa je njena velikost odvisna od naših rezultatov. Preostali so nam še trije meseci, zato jih temeljito izkoristimo.

Janko Maček

Povprečni OD na 182 ur Padec realnih OD

	I.—XII. 1982	I.—XII. 1983	I.—VI. 1984	I.—VII. 1984
Železarna Jesenice	108,4	108,5	102,4	—12,45
Železarna Ravne	112,0	110,4	101,7	—12,45
Železarna Štore	110,8	111,8	113,6	— 5,93
Plamen Kropa	102,8	103,2	98,1	— 7,91
Tovil Ljubljana	95,1	105,7	94,8	—11,80
Veriga Lesce	100,0	100,0	100,0	— 3,40
Žična Celje	94,7	98,8	97,3	— 4,67

V III. KVARTALU 1984 SE JE PONESREČILO 37 DELAVCEV

Juratovec Franc	TOZD Sidrne verige	Urbančič Avgust	TOZD Verigarna
Karupovič Dedo	TOZD Vzdrževanje	Marjanovič Ljubica	TOZD Vijakarna
Knaflič Mojca	TOZD Kovačnica	Kočevar Borut	TOZD Sidrne verige
Žalik Franc	TOZD Vzdrževanje	Kokalj Janez	TOZD Vzdrževanje
Bregar Aleš	TOZD Vzdrževanje	Perko Franc	TOZD Sidrne verige
Joskič Mato	TOZD Sidrne verige	Macuh Janez	TOZD Kovačnica
Lilek Silva	TOZD TIO	Kejžar Jože	TOZD Vzdrževanje
Vavpotič Rafko	TOZD Verigarna	Đogić Ibro	TOZD Verigarna
Pavko Franc	TOZD Sidrne verige	Črnilec Jože	TOZD Sidrne verige
Golub Vinko	TOZD Verigarna	Rotar Srečko	TOZD Verigarna
Urh Franc	TOZD Kovačnica	Klenko Matija	TOZD Kovačnica
Zupan Marjan	TOZD Vijakarna	Lazarevič Stana	TOZD Vijakarna
Pogačar Pavla	TOZD Vijakarna	Hebrle Miro	TOZD Sidrne verige
Božič Luka	TOZD Kovačnica	Vavpotič Viktor	TOZD Kovačnica
Bohinc Leon	TOZD Vzdrževanje	Košnik Bojan	TOZD Vzdrževanje
Frelih Vojko	TOZD Vijakarna	Gujtman Majda	TOZD Verigarna
Bevc Gordana	TOZD Verigarna	Markovič Ivan	Tehnični sektor
Alibabič Ikmata	TOZD Vijakarna	Kalendar Tehvid	TOZD Kovačnica
Avsenik Alojz	SKK		

Vodja SVD
Rems Vitomir

Iz drugih glasil in časopisov

Že v več številkah glasila ste lahko opazili, da smo v našem glasilu objavili kakšen članek iz tovarniških glasil drugih delovnih organizacij po Sloveniji ali pa iz strokovnega časopisja. Menimo, da je objavljanje takih člankov tudi zanimivo, saj jih v dnevnih časopisih nimamo prilike prebrati, hkrati pa vidimo, kako na sorodne probleme ali dogodke gledajo drugod. Tokrat objavljamo tri članke: pogled na 13. sejo iz Litostroja in jo primerjamo s tovrstnim člankom iz naše prejšnje številke, informacijo o začetku gradnje jeklarne na Jesenicah, ki je že zaradi naše bližine vpliven dogodek in strokovni članek dr. Janeza Šinkovca, objavljen v Pravni praksi. Če ga boste pozorno prebrali, boste lahko ugotovili, da se naše »interno« razburjanje kar precej sklada s kritičnostjo tega članka.

Uredništvo

Nekaj misli o 13. seji CK ZKJ

V juniju 1984 je zasedal centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije na svoji 13. seji. Razpravljali so o perečih vprašanjih pri uresničevanju vodilne vloge Zveze komunistov Jugoslavije ter o krepitvi njene idejne in akcijske enotnosti. Na seji so kritično obravnavali lastno prakso in stanje v družbi pa tudi pomanjkljivosti v idejnopolitični, organizacijski in kadrovske usposobljenosti zveze komunistov in še posebej njenih vodstev.

Seveda je bila tudi na tej seji velika pozornost posvečena stabilizacijskim prizadevanjem. V razpravah so bili razpravljali dokaj konkretni, vendar pa to konkretnost pogrešamo v sklepih 13. seje.

Nisem imela namena pisati, kaj vse zajema pojem stabilizacija, vendar ne moremo mimo tega, da ne bi omenila vsaj nekaterih stvari, kot je skrb nad porabo surovin, reprodukcijskega materiala itd., investicije, kot so Obrovac, in še vrsto tej podobnih. Hudo mi je, ker se ustavljamo pri drobnih, celo nepomembnih zadevah stabilizacije. Te dni smo na televiziji slišali, da smo prihranili le 2 odst. naftnih derivatov, porabo bencina pa prekoračili za 7 odstotkov. Torej ne moremo mimo vprašanja, čemu bencinski boni, saj vemo, da njihovo tiskanje ni ravno poceni.

Statut ZKJ in tudi vsi kongresni dokumenti govorijo o odgovornosti, osebni in kolektivni. Kdo je odgovoren za zgrešene investicije? Ali je kdo, kot rečeno, letel s položaja? Odgovora ne vem, samo domnevam, kakšen je.

Delavca, anonimnega človeka, ki 8 ur trdo dela za strojem, še kako hitro pokličemo na disciplinsko komisijo, če je po »pomoti« hotel odnesti pest vijakov, žebeljev itd., skratka nekaj, kar potrebuje doma, ker le-tega v naših preljubih »dobro založenih« trgovinah ne najde, ker smo »izvozno usmerjena dežela«. Torej delavca, ki v proizvodnji dan za dnem ustvarja novo vrednost, kličemo na odgovornost zaradi nekaj starih tisočakov in mu grozimo celo z odpovedjo delovnega razmerja.

Kakšna ironija v primerjavi s tistimi, ki naredijo škodo za nekaj deset ali sto milijard dinarjev, celo v devizah. Prepusti ljudje pač rečemo: Kaj hočeš, je že tako! Pa ne bi smeli biti! Naj bo dovolj tega mojega kritiziranja, saj tako ne bo nič koristilo. Kajti take in podobne stvari slišimo in bremo vsak dan, stvari pa tečejo po dobro utečenem koloseku svojo nemoteno pot.

Sklepi 13. seje so bili napisani na dvaindvajsetih straneh. Prebrala sem jih dvakrat, nato pa sem poiskala sklepe 12. se-

je. Ali mi verjamete, da so si zelo podobni? Počakajmo še na sklepe 14. seje, morda pa bodo ti drugačni. Vsaj upanje mi preostane. Vam, ki to berete, tudi! Toda pri vsej stvari mi je v tolažbo vsaj to, da smo v Litostroju vendarle nekoliko boljši. Sklepamo na sejah in skušamo to izvesti v praksi. Vse nam seveda ne uspe. Toda če vsaj 75 odst. zapisanega uresničimo, je to že ogromno, hkrati pa trden in neomajen dokaz, da smo Litostrojčani sposobni dobro in pridno delati, da imamo svojo vest in zavest. Zato takšni tudi ostanemo. Sklepi 13. seje CK ZKJ

ne bi smeli biti sami sebi namen in upam, da tudi niso. Vsaj za komuniste Litostroja ne. Zato jih bomo na vseh osnovnih organizacijah ZKJ tudi obravnavali. Vendar ne zaradi formalnosti, marveč zato, da v naših okoljih poiščemo slabosti in nepravilnosti ter tako poiščemo pot, kako jih odpraviti.

Z dobro organiziranostjo in pripravljenostjo na te seje nam bo to tudi uspelo. Res bo za marsikoga tudi boleče, vendar kritika, ki je obravnavana, je vedno pozitivna, in upam, da pri komunistih tudi zaželjena. Zato naj nas ne bo strah obravnav. Imejmo pred očmi to,

da želimo le opozoriti na slabosti in jih odpraviti, ne pa škoditi komu. Če pa se bo kje pokazalo tudi to, je treba odločno in za vedno prekiniti take negativnosti.

Veliko bi se dalo še napisati, vendar je mogoče že to preveč. Smo družba, ki dovoljuje svoboden tisk; pomembno je le, da so vsebine resnične. Še bomo pisali o vsem tem, ko bodo zaključene obravnave sklepov 13. seje CK ZKJ po naših osnovnih organizacijah ZKJ. Želim si le, da bi bili sklepi konkretni in zanimivi.

Iz »Litostroja«

Gibanje osebnih dohodkov v letu 1984 v SŽ

V septembru je služba za planiranje izdelala analizo gibanja osebnih dohodkov v letošnjem letu.

Analiza je namenjena samoupravnim in poslovnim organizacijam in kaže spremembe OD v letošnjem letu in razmerja med delovnimi organizacijami v povezavi z uspešnostjo poslovanja, rastjo življenjskih stroškov in z gibanjem OD v republiki ter nekaterih delovnih organizacijah elektrokovinske industrije. Ocena gibanja OD do konca leta daje orientacijo za spremembe OD v zadnjem četrtletju ter izhodišče za pripravo plana za prihodnje leto.

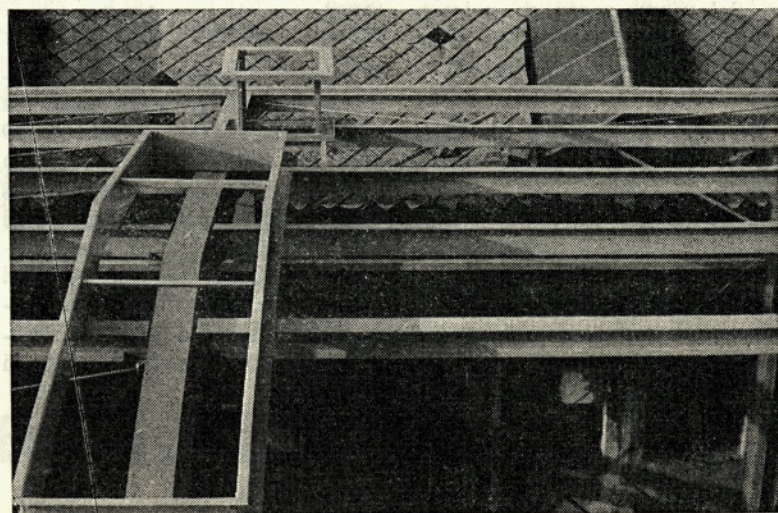
Glavni zaključki, ki sledijo iz analize so:

1. Za osebne dohodke v preteklem letu je značilno, da so v predelovalnih delovnih organizacijah hitreje naraščali kot v železarnah. Rast v železarnah je bila dokaj izenačena, med predelovalci pa so se pojavile večje razlike. DSSS SŽ je zaostala za povprečjem SOZD.

2. V sedmih mesecih letošnjega leta so osebni dohodki, ki so bili planirani za leto 1984, v večini delovnih organizacij že doseženi.

3. V letošnjem letu je gibanje osebnih dohodkov bolj intenzivno kot v prvi polovici preteklih let, odnosi med delovnimi organizacijami so spremenjeni. Rast v železarnah je bila malenkost nižja od povprečja SOZD, v predelovalnih delovnih organizacijah pa bistveno večja. V preteklih letih je rast v železarnah običajno presegla povprečno rast v SOZD, predelovalci pa so za njo zaostali. V prvi polovici letošnjega leta je Železarna Jesenice v rasti prehitela Železarno Ravne, obe pa precej zaostajata za Štorami, kar kaže, da so tudi odnosi znotraj železarn spremenjeni.

4. Od leta 1982 se absolutni odnos OD železarn in predelovalnih organizacij spreminja; zaostanek predelovalcev se zmanjšuje. V prvi polovici leta 1984 sta Železarni Jesenice in Ravne že pod povprečjem SOZD, zaostanek predelovalcev je manjši, njihovi OD pa so bolj izenačeni kot v preteklih letih.

Ni se vam treba bati, da bomo brez streh nad glavo

5. V sedmih mesecih letošnjega leta so realni osebni dohodki padli za 10,5 odst. Podatki kažejo, da padanja iz preteklih let nismo omejili, ampak se pospešeno nadaljuje.

6. Nihanja v uspešnosti delovnih organizacij so precejšnja in delovne organizacije z zamikom upoštevajo spremembe v OD. Tiste delovne organizacije, ki so v preteklem letu preveč dvignile OD glede na uspešnost, so v letošnjem letu nekoliko zmanjšale rast OD in sedaj zaostajajo, tiste pa, ki so bile po rezultatih preteklega leta upravičene do večjega povečanja, so to storile v letošnjem letu in sedaj z rastjo OD presegajo rast uspešnosti. Tako so letos glede na rezultate poslovanja Plamen, Železarna Jesenice in Štore relativno preveč dvignili OD, Železarna Ravne, Tovil in Metalurški inštitut pa premalo, le v Verigi in Žični je bila politika nagrajevanja v skladu z uspešnostjo poslovanja. Hitrejša rast OD predelovalcev in Železarne Štore od Železarne Jesenice in Ravne je utemeljena z večjo uspešnostjo.

7. Črna metalurgija, in še posebej Slovenske železarne v prvi polovici leta 1984 zaostajajo za republiškim povprečjem in za povprečjem slovenskega gospodarstva. Zaostanek se z julijem še povečuje. Tudi absolutno razmerje OD do povprečja gospodarstva se zmanjšuje (lani 115 odst., letos 109 odst.). V prvi polovici letošnjega leta so bili OD v SŽ le 2,3 odstotka večji od povprečja go-

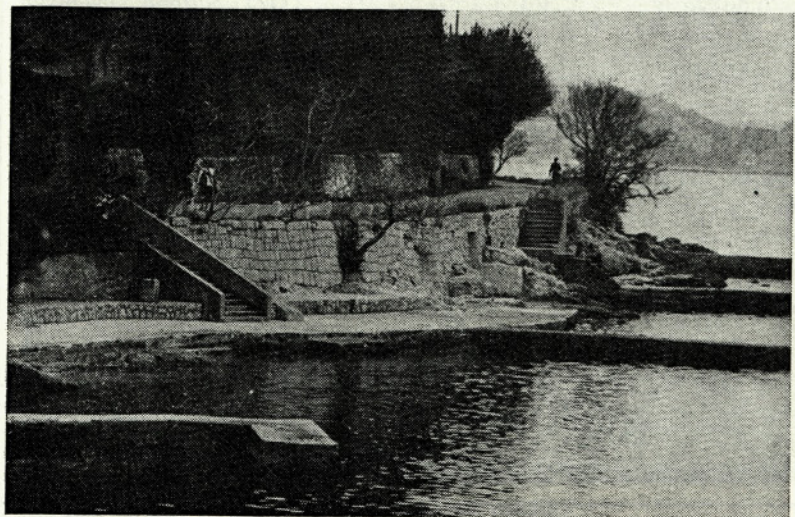
spodarstva. Razkorak se utegne do konca leta še povečati.

8. Primerjava s kovinsko predelovalno in elektroindustrijo kaže, da rast OD v SOZD SŽ zaostaja za rastjo v tej industriji v preteklem letu za 2 odstotka, letos pa za 7 odstotkov. Prav tako je očiten zaostanek za nekaterimi izbranimi organizacijami te industrije.

9. Po predvidevanjih bo večina delovnih organizacij v tretjem in zadnjem četrtletju dvignila OD, tako da bi po grobih ocenah znašal povprečni OD v SOZD za leto 1984 26.400 dinarjev in bi za 36 odst. presegel lanskega.

10. Glede na rast OD slovenskega gospodarstva in padanje realnih OD, je v Slovenskih železarnah smiselno povečati OD do konca leta, čeprav ugotavljamo, da povečanje ni v celoti utemeljeno z večanjem uspešnosti delovnih organizacij. Pri tem ne razpolagamo s primerljivimi podatki o uspešnosti slovenskega gospodarstva, prav tako pa nimamo podatkov o nameranih gibanjih OD v SRS do konca leta. Ob predpostavki, da bo povečanje OD v republiki enako polletnemu, bomo z nameranimi spremembami le zadržali, ne pa zmanjšali obstoječe razkorake. Realni OD bodo do konca leta še padali. Predlagamo, da se po 9-mesečnem obračunu uspešnosti predlogi sprememb OD preverijo in, če bo potrebno, popravijo.

Informativni bilten
SŽ — avgust 1984

Motivacija subjektov v pravnih normah — čemu in kam se izgublja

dr. Janez Šinkovec

Ob analizi metode normiranja v našem pravnem sistemu se v jugoslovanski pravni teoriji poudarja vse prevelika ideologizacija prava, ker vnaša v pozitivne norme elemente, ki niso sposobni realno učinkovati. Teoretiki tudi navajajo, da je v normiranju vrsta voluntarizmov, ki zasledujejo neredko parcialne ali celo kratkoročne cilje. Pomemben očitak zakonodaji je tudi vse prepogosto spreminjanje, ki že načinja probleme pravne varnosti, posebej še z vidika gospodarjenja, to tudi onemogoča uveljavitev planiranja. Ni namen sestavka razlagati pravkar navedene trditve, temveč le na nekaj primerih pokazati na rešitve, ki bodo subjekte demotivirale od resnega in prizadevnega gospodarjenja in s tem izboljševanja lastnega in celotnega družbenega blagostanja.

Nedvomno obstaja v vsaki moderni državi več elementov, ki vplivajo na razvoj družbe. Med temi elementi je tudi davčna politika, ki naj motivira subjekte k doseganju čim ugodnejših rezultatov, odpravljanju strukturalnih neskladij in s tem tudi k mobilnosti (družbenega) kapitala. To, kar pri nas poimenujemo s splošno in skupno porabo, je vespovsod po svetu eden izmed pomembnih regulatorjev nacionalne ekonomije, cilji državne blagajne morajo biti podrejeni. Kaj lahko ugotavljamo, da pri nas temu ni tako. S splošno in skupno porabo zajemamo namreč tolikšen del novo ustvarjene vrednosti, da onespособljamo gospodarske subjekte že za enostavno, kaj šele za razširjeno reprodukcijo. Najbrž je razmerje med gospodarstvom in politiko prav na tem področju bistveni pokazatelj strukture sil, kaže pa tudi na to, da gre za življenjska vprašanja, če politične odločitve spodkopavajo temelj svojega lastnega sistema, to je ekonomije.

Pa si oglejmo nekatere rešitve, ki se predlagajo v sedanjem času na tem področju in presodimo — ali so predvideni ukrepi in odločitve skladne z deklariranimi, zlasti pa s stališči v stabilizacijskih programih:

Družbeni dogovor o skupnih osnovah davčne politike v federaciji predvideva občutno znižanje priznanih stroškov avtorjem in ustvarjalcem s področja industrijske lastnine. Dejstvo je, da se nahajamo v težavah za odplačilo dolgov v tujini, da nam primanjkuje sredstev za reprodukcijski material, da zato tudi ni dovolj sredstev za nakup tuje pameti. Investicijski cikel osnovnih sredstev se zaradi pojava kibernetike skrajšujejo, naša industrija bo torej vse bolj zastajala za napredkom v mednarodnem merilu. Vključeva-

nje v mednarodno delitev dela bo torej postalo pobožna želja. Od kod tedaj logika predlagateljev, da je potrebno lastno, domačo pamet še bolj obdavčiti, ko smo že tako na repu evropske lestvice na področju patentov, licenc, izboljšav? Ali je prevladal fiskalni interes nad družbenorazvojnimi, ali je v ospredju vulgarni egalitarizem, ali le neznanje, ki pa že prerašča v vprašljivo razsodnost?

»Delo« je s posvetovanja bančnikov objavilo vest, da ponovno obstaja predlog za obdavčitev obresti od hranilnih vlog. V sodobnem svetu je nujen imperativ po mobilnosti sredstev in njihovi koncentraciji. Kapitalizem to dosega s sistemom delnic: denar je treba potegniti iz nogavic varčevalcev in ga usmeriti v aktivno gospodarsko udejstvovanje, saj se denar ne oplaja sam po sebi, temveč le z delom. Pri nas je v bistvu edina oblika koncentracije zasebnih sredstev prek sistema varčevanja. Kakšno je število varčevalcev ob visoki stopnji inflacije in sorazmerno (trenutno) nizkih obrestnih vlog na vpogled? Prav gotovo ni spodbudno. Vlaganje sredstev zasebnikov po zakonu o razširjeni reprodukciji in minulem delu še ni doživelo omembe vrednih rezultatov. S predlaganim davkom na obresti hranilnih vlog bomo lahko dosegli le to, da bodo varčevalci dvigovali prihranke. Ali bi jih sploh lahko še dvigovali ob težavnem položaju bank? Predlog torej nima gospodarske logike, za občane pa predstavlja popolno demotivacijo za nadaljnje varčevanje.

Že leta se ukvarjamo s problemom izjemnega dohodka, ki ni rezultat dela. Obvezno naj bi ga namenili za razširjeno reprodukcijo (lastno, v določeni družbenopolitični skupnosti itd.). Vseskozi smo iskali instrumentarij, kaj je izjemni dohodek. Povsem soglasni smo bili, da za kaj takega ni mogoče šteti rezultatov, ki so posledica boljšega dela in prejšnjih vlaganj delavcev v izboljšanje strukture osnovnih sredstev, saj bi kaj takega vodilo v popolno destimulacijo za vlaganje v razvoj in boljše delo. Sedanji predlog družbenega dogovora na ravni federacije s področja dohodkovnih odnosov pa prinaša rešitev v obratni smeri. Nakazuje izračun povprečnih rezultatov kot merilo izjemnega dohodka. Ker se hkrati v nekaterih gradivih ponujajo tudi rešitve za koncentracijo sredstev razširjene reprodukcije na različnih ravneh in v zvezi s tem tudi vprašanje socializacije izgub, bodo gospodarski subjeki zopet destimulirani k boljšemu delu. Več ko bomo ustvarili, bolj ko si bomo prizadevali, več dohodka naj bi bilo odtegnjenega od tistih, ki so ga

ustvarili. Kakšna logika se kaže: etatiistična koncepcija državne lastnine ali egalitarizem v smislu enakosti v revščini?

Vrsto let že tečejo razprave o tem, da bi bilo edino teoretično čisto obdavčevanje kmetov po dohodku, ker je to sicer splošen princip v družbi. Odmerna davkov po katastru bi naj omogočala bogatenje kmetov. Zastavlja se ekonomsko logično vprašanje: ali ni nujno vgrajevati v davčni sistem take elemente, ki bodo spodbujali čim večjo proizvodnjo hrane, tako, da bi se čim hitreje znebili uvoza na tem področju? Ali ne bi bil potreben obraten ukrep — uvesti »kaznovalni« davčni mehanizem za neobdelano zemljo? Drugačen je morda primer, ko gre za določen način »industrijske« kmečke proizvodnje. Predlog pa pomeni: povečanje davčnih delavcev, ki bodo ugotavljali dohodek in bodo ti »pokasirali« morebitni večji priliv v družbeno blagajno, proizvodnja pa nam bo padla.

Davki in prispevki se iz leta v leto spreminjajo. Sprejeli smo resolucijo o malem gospodarstvu, predvidevamo, da naj bi se vrnili zdomci z moderno tehnologijo in se vključili v gospodarstvo s kooperacijskimi posli z organizacijami združenega dela. Javno se deklarirajo japonski model drobnega gospodarstva kot sistem kooperacije z večjimi subjekti. Da bi se nekdo odločil za pomembno investicijo, mora biti najbrž prepričan, da mu bo delo z vloženimi sredstvi omogočilo predvidljiv dohodek v daljšem obdobju, saj se bo sicer odločil, da bo devize pustil v tujini in živel od obresti. Stalno spreminjanje davčnih stopenj ne omogoča perspektivne odločitve, torej dolgoročnega načrtovanja, zato imamo na tem področju tudi take rezultate. Zaradi nekaj ekscesnih primerov obrtnikov enačimo davčno politiko nasproti vsem, bojimo se bogatenja, politično demagoško nastopamo z deklaracijami o odpravi socialnih razlik, čeprav hkrati prisegamo na delitev po delu. Pozabljamo pa, da se začne socialna diferenciacija že s tem, če nadpovprečni otroci iz kmečkih in delavskih družin ne bodo zmogli stroškov šolanja. Prehitra rast progresije pri davkih in prispevkih vodi v načrtno proizvodnjo le do določene mere, ker se večje delo kratkomalo ne izplača. Zato da le ne bi kdo obogatel, pa čeprav ob delu! Ne moti pa nas, da se družbeno bogastvo v celoti, na ta način zmanjšuje.

Nekoč sem že zapisal: ko kazenski sodnik dobi predse storilca brez motiva, najprej pomisli, ali ne gre za morebitno neprištevnost. Misel moram ponoviti!

Iz »Pravne prakse«

Bolje kot v skupščinskih klopeh

Skupščinski delegatski sistem in vodilna vloga ZK v njem

V okviru Akcijske konference OO ZK SZ Veriga je bila organizirana razprava o skupščinskem delegatskem sistemu in vodilni vlogi ZK v njem, na katerega smo povabili tudi predstavnike občine Radovljica. Razgovor je bil dokaj odkrit in je pokazal v bistvu na vse težave, s katerimi se v Verigi ubadamo v zvezi z boljšim delovanjem delegatskega sistema.

Ugotovili smo, da je v delovanju občinske skupščine premalo izražena njena ustavna funkcija najvišjega organa oblasti in samoupravljanja v občini. Vsebinska dela je pogosto za delegate nezanimiva. V procesu oblikovanja te vsebine pa je programiranje dela skupščine ključnega pomena. Ne bi smeli čakati le na predloge občinskega izvršnega sveta in upravnih organov, kaj bo šlo na dnevne rede sej zborov, temveč bi že sedaj, ko se oblikuje program dela skupščine za leto 1985 morali s svojimi predlogi oblikovati ta program. S tem in s selekcijo programa ob njegovem osnutku bi se nedvomno izgradila kvaliteta dela skupščine in njena ustvarjalnost. Tako program ne bo vseboval samo odloke in druge splošne akte, temveč bo odražal dejansko stanje in akcijske usmeritve za delo skupščine. Res pa je, da so močan omejevalni faktor pri selekciji programiranja programa dela skupščine občine posamezni republiški zakoni, ki nalagajo skupščinam naloge, ki po svoji vsebini in naravi sodijo v pristojnost izvršnih svetov in upravnih organov oziroma celo delovnih teles skupščine. Delegatov torej

ne bi smeli obremenjevati z nepomembnimi zadevami, z važnimi pa bi morali v široko obravnavo, kjer je ustno kontaktiranje z delavci odločilno.

Dejstvo je tudi, da ljudje niso motivirani za delo v delegacijah. S pobudami delegacij je težko prodreti in prejkone jih razne strokovne službe ovrežejo. Redki so tudi strokovno dovolj utemeljeni predlogi ustreznih služb. Isto velja za delo delegacij za SIS. Kritično smo pa ugotovili, da se te delegacije pri nas v glavnem ne sestajajo.

Delo delegacij otežuje tudi dejstvo, da se samoupravni organi in družbenopolitične organizacije ne vključujejo v njihovo delo, čeprav so tudi delegacije sestavni del samoupravne organiziranosti. Razmisliti bo treba o spremembah organiziranosti delegatskega sistema v tej smeri, ter poiskati tudi neke nove metode dela, da bo sistem bolj operativen in enostaven. Prevečkrat nam nekdo od zunaj vsiljuje, kaj moramo storiti in načine za to. Postaviti moramo mejo med prisilo in nujo in začutiti, kaj je za nas važno in tisto obravnavati.

ZK ne sme le pasivno spremljati take pojave. Razgovor kot je bil ta zato nedvoumno lahko pripomore k izboljšanju in če je potrebno tudi spreminjanju določenih zadev, ki so ovira pri tem, da bi bila občinska skupščina pa tudi skupščina SIS bolj ustvarjalne in sposobne uresničevati svojo ustavno zasnovo in da bo delegatski sistem res postal najširša oblika demokracije.

Darko Kovač

Zahvale

Ob mojem odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem finančnemu sektorju za izkazano pozornost in dragocena darila.

Še vnaprej vam želim veliko delovnih uspehov, sreče in zdravja.

Darinka Žigmund

Ob odhodu v pokoj se zahvaljuem TOZD Vijakarna za darilo, posebna zahvala pa velja sodelavcem za darilo s šopkom in voščilom, s katerim ste me prijetno presenetili. Lepa hvala tudi kadrovski službi.

Vera Polak

Ob izgubi mojega očeta se najlepše zahvaljujem sodelavcem TOZD Sidrne verige za podarjen denar namesto venca. Hvala tudi za izrečeno sožalje.

Ivan Leš z družino

Začetek gradbenih del ene največjih naložb v SR Sloveniji

V ponedeljek, 8. oktobra, so na Belškem polju delavci SGP GRADIS pričeli z zemeljskimi deli za izgradnjo jeklarne 2, ki pomeni eno največjih naložb v SR Sloveniji, saj bo izgradnja prve faze veljala 18.181.915.000 dinarjev, z upoštevanjem podražitev v času gradnje. Ob tej priložnosti so predstavniki Železarn ob prisotnosti predstavnikov Skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij občine ter samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij Železarn novinarjem na tiskovni konferenci predstavili naložbo.

Ker je Železar o tej naložbi veliko poročal, še posebno redno pa od leta 1979 dalje in ker so bili še posebej redno seznanjeni s potekom priprav delegati delavskega sveta Železarn, bomo navedli le nekaj podarkov za osvežitev spomina. Pripravljalna dela so se pravzaprav začela s prekritjem potoka Bela, kar je že zaključeno. S tem se je pridobilo precej doslej jalovega prostora, zelena luč za gradnjo pa je bila dana za občinski praznik, 1. avgusta, s prijavo naložbe s celotno finančno konstrukcijo Službi družbenega knjigovodstva.

Po terminskem planu gradnje je pričetek poizkusnega obratovanja prve faze predviden v februarju 1987, ko je predviden tudi pričetek izvajanja del za drugo fazo projekta, ki naj bi bila zaključena februarja 1989. Prva faza izgradnje jeklarne 2 zajema:

- 85-tonsko obločno električno peč s transformatorjem 60 MVA;
- napravo za vakuumsko oksidacijo sistema VOD;
- napravo za kontinuirano vlivanje slabov in
- napravo za čiščenje slabov.

Druga faza pa vsebuje:

- 85-tonsko elektro obločno peč s transformatorjem 40/48 MVA in
- napravo za vakuumsko ogrevanje sistema VAD.

Naložba vsebuje tudi vse čistične naprave (voda in zrak) in blažilce ropota.

Po izgradnji prve faze bo proizvodnja jekla v Železarni znašala:

- 210.000 ton iz jeklarne 2;
- 200.000 ton iz sedanjih elektro peči in

— 110.000 ton iz dveh SM peči, ker bodo z izgradnjo prve faze prenehale obratovati štiri SM peči in en plavž. Skupna proizvodnja bo tako znašala 520.000 ton surovega jekla, medtem ko sedaj izdelamo okrog 470.000 ton surovega jekla. Po izgradnji druge faze pa bo skupna proizvodnja znašala 550.000 ton letno, in sicer:

- 200.000 ton v jeklarni (sedanje elektro peči) in
- 350.000 ton v jeklarni 2.

Z dograditvijo druge faze bosta nehali obratovati še preostali dve SM peči in drugi plavž.

S tem bo dejansko opravljena sanacija zastarele in iztrošene tehnologije izdelave jekla v SM pečeh, ki jih povsod v svetu opuščajo in ki v naši železarni pomeni 30 odst. višje stroške kot pri izdelavi jekla v elektro pečeh. To pa pomeni tudi izboljšanje delovnih pogojev, odpravo težkega fizičnega dela in nevarnosti pri delu, izboljšanje delovnega in bivalnega okolja, kajti sedanje SM peči so največji onesnaževalec zraka. Odveč pa je skoraj poudarjati, da se bo s tem izboljšala kvaliteta jekla, kar bo pogojevalo tudi višjo vrednost naših proizvodov, kar je tudi naš že davno začrtani dolgoročni cilj. V kratkih besedah povedano, izgradnja jeklarne 2 za našo železarno pomeni tehnološko-tehnično in ekonomsko ter ekološko sanacijo.

Izgradnja jeklarne 2 pomeni tudi zmanjšanje porabe primarne energije za 57 odst. in stroškov uvoza energije za 80 odst. ob tem, da se od 220.000 do 250.000 ton zmanjšajo tudi železniški in cestni prevozi (ruda plus jalovina, koks idr.). Torej ima naložba tudi glede devizne, energetske in transportne bilance veliko prednost, poleg cenejše proizvodnje, boljše kvalitete jekla, zaradi modernih tehnologij večjega izplena in že omenjene sanacije sedanjih razmer.

Po projektu bo po izgradnji prve faze v jeklarni 2 zaposlenih 237 delavcev v proizvodnji in 85 delavcev v vzdrževanju, ki bodo prekvalificirani iz opuščenih proizvodnih naprav, poleg mladih iz šol usmerjenega izobraževanja. V končni fazi bo 234 delavcev viška oziroma pricstih za prekvalifikacijo na druga dela in opravila. Za ilu-

stracijo naj navedemo, da se bo v odnosu na sedanje stanje v SM jeklarni proizvodnost po izgradnji prve faze povečala od 692 ton na zaposlenega na leto na 886 ton ali za 28 odst., po izgradnji druge faze pa za 60 odstotkov.

Kakor smo že omenili bo celotna naložba za izgradnjo prve faze veljala 18.191.915.000 dinarjev, za kar so viri že zagotovljeni, in sicer 15,7 odst. lastnih sredstev Železarn (združevanje TOZD), 12,8 odst. združenih sredstev SOZD Slovenske železarn, 25 odst. združena sredstva sovlagateljev, 30 odst. kredit Ljubljanske banke — konzorcij bank, 1 odst. komercialni krediti in 15,5 odst. tuji finančni krediti.

Uvozna oprema in usluge firme MANNESMANN DEMAG HÜTTENTECHNIK iz Zvezne republike Nemčije, s katero ima Železarna že sklenjeno pogodbo, znašajo 65.840.261 nemških mark. Za odplačilo anuitet je Železarna že sklenila pogodbo o protidobavah — izvoz jekla in opreme v vrednosti 93 milijonov nemških mark za dobo osmih let in pol. S tem je odprta pot tudi domači industriji za sodelovanje z inozemskim partnerjem.

Železarna bo uvozila izključno opremo in dele opreme, ki jo domači proizvajalci še ne izdelujejo. Tako znaša delež uvožene opreme 33 odst. in domače 67 odst., po teži pa bo uvožene tehnološke opreme 800 ton in domače 5.300 ton, poleg 9.300 ton jeklenih konstrukcij in 1.700 ton žerjavov.

Najbrž danes ni nobenega dvoma več, da je izgradnja jeklarne 2 poleg velikega pome-

na za slovensko in jugoslovansko gospodarstvo, eksistenčnega pomena za našo železarno in občino kot celoto. Dejstvo je namreč, da je sedanja SM jeklarna, v kateri starejše SM peči obratujejo 48 let, dve novejši pa 25 let, tehnično in tehnološko zastarela in dotrajana in da bi v nekaj letih morali peči opustiti. S svetu SM postopek za izdelavo jekla opuščajo že dalj časa, o čemer lahko večkrat beremo v tehničnih feljtonih, ki jih objavlja Železar. V sedanjem času v svetu izdelajo okrog 55 odst. surovega jekla v kisikovih konvertorjih, 23 odst. v obločnih električnih pečeh in le okrog 22 odst. v Siemens Martinovih pečeh. Naj pri tem omenimo, da ima v SOZD Slovenske železarn edino jeseniška železarna še SM peči, železarni Ravne in Štore sta jih ustavili leta 1978 in 1968, v Železarni Nikšić pa leta 1977. »Železar« Jesenice

Obiskali so nas udeleženci mednarodne raziskave o odnosu do dela

Nedavno je bila na obisku v Verigi skupina raziskovalcev in profesorjev, ki vodijo mednarodno raziskavo o odnosu do dela. V Verigo jih je pripeljal dr. Veljko Rus, ki je pred leti že imel v Verigi raziskavo o odločanju. Z njim je bilo nekaj Japoncev, Zahodni Nemec, Italijan, Šved in Anglež, na naši strani pa je v razgovoru sodelovalo nekaj vodij tozd, družbenopolitičnih in strokovnih delavcev.

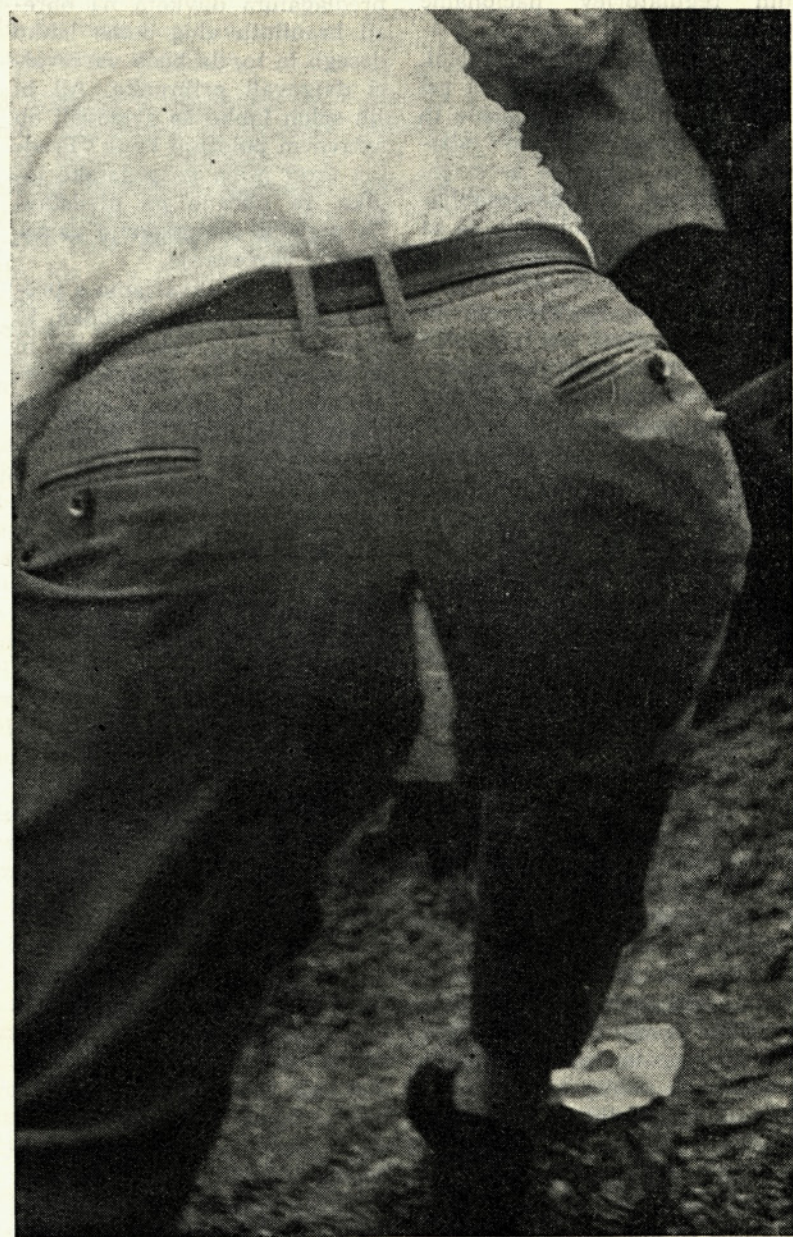
Po splošnih uvodnih predstavljanih tovarne se je razgovor hitro zasukal na vprašanja vodenja, organizacije, izvoza, cen, kadrov in plač. Zastavljali so nam vprašanja, ki smo jih zaradi njihove enostavnosti komaj razumeli. Vprašali so nas na primer, kaj delamo v SOZD, ali smo v njem zaradi oskrbe, koncentracije znanja itd. Bolj ali manj smo jim odgovorili v smislu, da smo zato, ker pač smo, da gre za zapleteno povezavo oziroma, da o tem ne razmišljamo več. Pri vodenju smo nadrobno prečesali direktorje z ugotovitvijo, da morajo biti vsestransko pripravljeni na izvajanje odnosov medsebojne odvisnosti, vzajemnosti in solidarnosti. Z drugimi besedami: primerno se morajo obnašati, če želijo biti ponovno izvoljeni, pri čemer ni najbolj pomembno, da skrbi za kapital. Zanimali so jih delavski sveti, sindikat in njihova organizacija. Glede teh vprašanj je bil vtis, da poskušajo čimbolj natančno ugotoviti prednosti in slabosti oziroma, kaj bi se od tega utegnilo uvesti v njihovih državah. Povedali so nam tudi svoja stališča. Najbolj togi so še očitno Angleži, ki zaenkrat še odstopajo od avtoritativnega vodenja podjetij preko menežerjev. Le če gre kakšnemu podjetju slabo, poskušajo eksperimentirati s soudeležbo delavcev pri vodenju. Po izjavah so bolj fleksibilni Nemci in Japonci, ki pa zelo pazijo na ustrezna raz-

merja moči. Obiskovalci so bili dokaj presenečeni nad standardom, sodeč po stanovanjskih hišah v okolici, in jim ni šlo v glavo, kako je pri teh plačah to mogoče. V odgovor smo se jim samo rahlo nasmihali. Naj vsaj kakšna od prednosti ostane doma.

Na koncu so rekli, da tako odkrite debate niso pričakovali in da ni povsod tako. S to iz-

javo smo bili pravzaprav počaščeni in smo dokazali, da je v nas še nekaj zdravega duha. Črne ocene iz članka o svobodni menjavi so glede na to morda preveč črne. Morebitno bo jazen, da smo izdali kakšno državno-samoupravno tajno, smo pregnali s tolažbo, da bi največjo tajno izdali, če bi lakirali.

J. M.

Delovna zmaga

Kadrovske vesti

Novosprejeti delavci:

TOZD Sidrne verige:

Pristavec, Rafael, Bizjak
Uroš, Čuden Janez, Kalamar
Igor, Pfajfar Igor

TOZD Kovačnica:

Trelc Boštjan, Mudrinič Zoran, Rakuš Toni

TOZD Orodjarna:

Rozman Tomaž, Černe Roman

TOZD Verigarna:

Kobal Darko

TOZD Vijakarna:

Dovžan Vida, Bojič Milan, Slivnik Bernarda

TOZD TIO:

Šimac Silvester, Lavtar
Sandi, Markelj Jurij

Komercialni sektor:

Mihelač Nataša, Noč Aleš

Finančni sektor:

Pogačnik Mateja

Prišli iz JLA:

TOZD Verigarna:

Kristan Valentin

TOZD Kovačnica:

Mrak Janez

TOZD Orodjarna:

Svete Daniel, Nezirovič Denis

TOZD Vzdrževanje:

Konc Uroš

TOZD TIO:

Zupan Mirko

Finančni sektor:

Urh Samo

Prenehali z delom:

TOZD Vijakarna:

Odobašič Bahrija, Resman
Jože, Polak Veronika

TOZD Verigarna:

Vaupotič Rafko, Mišmaš Jože, Žurovec Helena

TOZD Sidrne verige:

Hrustič Šemso

TOZD Kovačnica:

Dečman Daniel

TOZD Orodjarna:

Praprotnik Janez

Finančni sektor:

Zigmund Darinka

Rodili so se:

Vovk Samu iz TOZD Verigarna — hči Monika

Burja Slavku iz Komercialnega sektorja — hči Tea

Kodras Ivu iz TOZD Sidrne verige — sin Gregor

to stvar. Dejstvo je namreč, da je delovna organizacija, organizirana v tozde in delovno skupnost, povsem otipljiva zadeva in da v principu enovite ni mogoče pričakovati. Določena razmerja med njimi obstajajo, ne glede na voljo ljudi. Ta razmerja torej obstajajo, realno učinkujejo, so lahko urejena ali stihijna. Če na stvar gledamo politično, torej predvsem kot na vprašanje moči tozda ali delovne skupnosti, se zanesljivo oddaljimo od možnosti pametnih rešitev. In tako tudi približno v resnici je, pri čemer v tem pridobivanju moči in pozicij ne sodeluje večina, ker ima le-ta svoje kriterije in cilje. Smo torej neke vrste plemenska skupnost, v kateri ima vsak poglavar občutek, da je v svoji moči prikrajšan. Da ne bo zamere: tudi vsi vodje v skupnih službah. Tak položaj tudi v veliki meri determinira razvojne programe, investicije, plače itd.

In kakšno vlogo ima pri tem znanje? Verjetno majhno, saj je v omenjenih razmerjih na stranskem tiru. Morda bo za koga trditev preveč poenostavljena, toda znanje je vendarle skoncentrirano v skupnih službah. Saj zato vendar so in tudi delovna mesta so po izobrazbi zahtevnejša. Če bi sklepali preprosto po načelu, da je v znanju moč, se vam prejšnja trditev obrne na glavo, saj je nesporno dejstvo, da skupne službe nimajo kakšne posebne moči. Zakaj se torej gre? O tem znanju je najbrž bolj ustrezno govoriti kot o potencialnem in manj realnem — izkoriščenem.

Če to kolikor toliko drži, je resnično škoda plačevati še tiste plače, ki dejansko so. Seveda to, kar velja za skupne službe kot celoto, ne velja hkrati za posameznike v njih, ki se v tej anemičnosti znajdejo po svoje in na nek način že pridejo do ovrednotenega znanja. Ne nazadnje o potrebnosti skupnih služb govorijo že preprosti podatki, da so najbolj iskani terminarji, operativni tehnologi, obračunovalke, nabavniki za območje od Kranja do Jesenic, kuharji, kurirka in snažilke.

Navidez sem se oddaljil od napovedane svobodne menjave. Vendar so po moji oceni bistvena zanj ravno opisana razmerja, ki jih imamo neusmiljeno in samo od sebe neresljivo stalno na grbi. S pragmatističnimi razpravami v kratko odmerjenem času pri pripravi letnega plana ne bo mogoče rešiti nič, kar sem napovedal že v uvodu. V kakšno smer naj bi šle rešitve ne bo prvič in edino povedano. Zediniti, predvsem v vodstvenem delu, se je treba o konceptu tovarne, priznati normalno delitev dela in normalne faze delovnega procesa, objektivizirati vplive posameznih strok itd. Vse to je pravzaprav že nekajkrat na papirju, le tega se ne ve, kdo bi to storil. Na direktorja prežijo mnogotere nevarnosti, na druge ravno tako, navsezadnje pa še sam sebi ne najdem posebnega razloga, da bi moralo biti drugače. V povprečju najbrž v tej omaki uživamo.

Kri rešuje življenja

Le redkokatera družbena skupnost na svetu se lahko ponaša s tako množično solidarnostjo svojega prebivalstva, kot to dosegamo v naši republiki na področju krvodajalstva.

Dandanes kri in njene sestavine ne uporabljamo samo kot nadomestilo pri izkrvavitvi. Medicinska znanost je omogočila, da ohranimo pri življenju tudi ljudi, ki bi preje zagotovo umrli, danes pa jim določene komponente krvi omogočajo preživetje.

Koncentrirane eritrocite uporabljamo za izmenjalno transfuzijo novorojenčkov, kjer nastopa neskladnost med materjo in otrokom v ABO krvni skupini. Albumin uporabljamo namesto plazme pri šoku ali pri nizkem nivoju albumina ter pri opeklinah.

Cryoprecipitat vsebuje anti-hemofilni globulin, potreben strjevanju krvi. Uspešno se uporablja pri zdravljenju hemofilije.

V gama globulinih so protitelesa, ki pomagajo organizmu v boju proti infekciji. Plazmo zberemo od posebnih skupin ljudi, ki imajo nekatera protitelesa v večji meri zastopana.

Plazmo s protitelesi proti Rh faktorju dobimo s pomočjo plazmofereze od žena, ki so rodile otroke s hemofilčno boleznijo novorojenčkov RhD neg. Materi, ki rodi RhD pozitivnega otroka ali taki ženi po splavu vbrizgamo anti Rh protitelesa — specifični imuni gama globulin. Tako so vsi naslednji rojeni novorojenčki obvarovani pred hemolitično boleznijo.

Plazmo oseb, ki imajo visoko količino protiteles proti zlatenici (hepatitis B) prav tako zbiramo in iz nje dobimo koncentrat teh protiteles. Tega vbrizgamo osebi, ki se je zbolela z okuženim materialom ali kako drugače prišla v stik z njim. Tako lahko preprečimo ali omilimo težko bolezen — hepatitis B.

Iz plazme ljudi, ki imajo ta specifična protitelesa lahko zbiramo specifične imuno gama globuline, ki jih potrebujemo proti steklini, klopnemu meningitisu in tetanusu.

Tudi kirurška stroka se je v današnjih časih razvila do

meja, kjer lahko trdimo, da je mogoča operacija vsakega organa. Operacije srca, jeter, tumorjev terjajo velike količine krvi, ki jo moramo med operacijo nadomeščati bolniku. Največji problem pa so poškodovanci, ki jih je spričo vedno večjega prometa iz dneva v dan več. Pri operacijah teh ljudi so potrebe po krvi in njenih komponentah še večje.

Vse te zahteve današnjega dne po življenjski tekočini — krvi v naši republiki zadovoljivo krijemo, ker se zavedamo, da je vsak narod dolžan, da zbere za sebe v okviru možnosti kri in tiste komponente z nje, ki služijo njegovi zdravstveni službi.

Krvodajalstvo je postalo pri nas resnično množična družbena akcija, ki v dostojni obliki daje prispevek k napredku humanizma ter hkrati globoko človeško solidarnost, ki prispeva k socializaciji ljudi.

Krvodajalstvo je povsem neškodljivo za zdravega krvodajalca. Da zagotovimo, da prihajajo do odvzemnih mest res zdravi ljudje, so vsi deležni zdravniškega pregleda. Bolne odslovimo z navodili za zdravljenje, povsem zdrav pa sočloveku daruje del dragocene življenjske tekočine — krvi, vedoč da se tekočina v njegovem organizmu nadomesti že v 24 urah, rdeče krvničke — eritrociti pa v štirih tednih.

Občinska organizacija Rdečega križa Slovenije Radovljica poziva vse zdrave občane, da darujejo kri, ker jo bodo lahko sami ali njihovi otroci potrebovali že jutri.

Krvodajalska akcija bo:

— v petek, 2. novembra 1984 v Zdravstvenem domu v Bohinjski Bistrici;

— v ponedeljek, torek, sredo in četrtek (5., 6., 7. in 8. novembra 1984) v Zdravstvenem domu na Bledu;

— v petek, 9. novembra 1984 v Sindikalnem domu v Kropi, vse dni s pričetkom ob 7. uri.

Za Občinsko organizacijo
RKS Radovljica
Dr. Leopold Zonik

Zahvala

Ob tragični smrti sina Dušana se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz Vzdrževanja za vso pomoč, pozornost in izrečena sožalja.

Martin Seruga

Menjava, znanje in tozdi

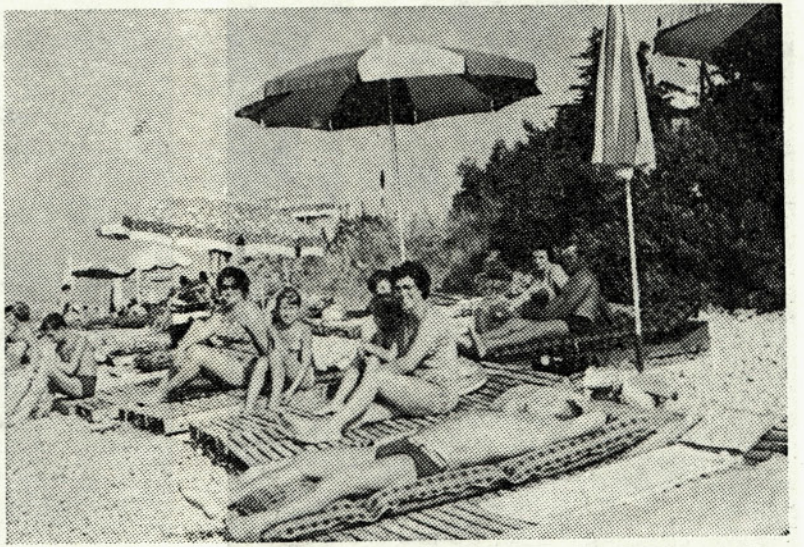
Lotevam se pravzaprav stare teme, ki pa zato, ker je stara, še v ničemer ni zastarela. Namenoma nisem uporabil termina svobodne menjave dela, ker se nam ob njem ježijo lasje, čeprav mislim prav nanj. Ne mislim niti prenatanko analizirati te teme, pač pa nanjo bolj spomniti, ker je pred nami med drugim tudi izdelava programov svobodne menjave dela.

Prepričan sem, da tudi letos ne bomo prišli z mrtve točke, na kateri smo zadnjih nekaj let. Resnejši in bolj intenzivni poskusi so se izčrpali pred približno tremi leti. Bilo je organiziranih tudi več medtovarniških razgovorov, ki pa so pokazali, da je stvar še hudo nedorečena. Vse se je bolj ali manj sukalo okrog denarja, stroškov, normativov in podobnega natezanja. Tudi v Verigi je takrat nastalo nekaj smejejših predlogov, tudi splošni akt, ki je relativno neformalističen, vendar se stvar sploh ni razvila. Na pol šaljiv poskus splošnega sektorja, da se obračuna prihodek po predloženi realizaciji programa ni naletel niti na smeh, pač pa preprosto na debelo gledanje že v prvi fazi, zato do samoupravnega

odločanja niti ni prišlo. Tipična reakcija je bila: sebi boš vendar ugodno obračunal, če mi ne moremo tudi ti ne boš ali skupne službe imajo že tako ali tako dovolj. Očitno je bilo, da tudi širši poskusi ne bi uspeli.

Vprašnje je, kako bi se svobodna menjava razvijala v smeri, ki je bila zastavljena, tudi če bi bili predlagatelji bolj vztrajni. Danes bi se že skoraj lahko ocenilo, da nadaljnje detajliranje programov, natančnejši normativi, poostrena kontrola in podobno, ne bi dali smiselnih rezultatov. Svobodna menjava je bila speljana v to smer na podlagi finančno in računsko postavljenega zakona, ki je reševal le določene segmente, predvsem sisovsko menjava, in forsiranja s strani politike. Svobodna menjava se je izpostavila zato kot predvsem politično vprašanje, zaradi česar smo si jo, tudi v Verigi, začeli podajati iz rok v roke, na koncu pa je obstala v kotu.

Racionalno gledano pa gre za povsem realno praktično vprašanje, prvenstveno, po moji oceni, ekonomske in organizacijske narave. Pomembno je seveda, kako na splošno, v celi delovni organizaciji, ocenimo

J. M.

Kdaj je bilo na morju bolje: nekoč ali danes?

P. J.	DEŽELA GEOMEJEJIH HOŽUOSTI	BA VINCIEVA SLIKA	IZBRIGAN- JE TEKOCIJE	OZNAKA TRSTA	INTIHAR TONE	OKOLIS	PRISTAJIŠČE V MAJDOŽUR- JI	KONJEV TEK	ITALIJA	NEUPORA- BNOST	NEKDANJI J. AMERŠKI PREBIVALCI	DUŠIK
DRAG KAMEN							ZDRAVILLO PROTI MALARIJI NIKALUMICA (narečno)					
LEJAJ NA GOREVSKEM									ŠTEVNIK REKA V C. GORI			ŽID
GLAVNI ŠTEVNIK				OZIMJICA	RZTEGLIV TRAK ČISTILNO SREBSTVO							
DEL LJUBLJANE								URHUSKI ŠPORTNIK TUJE Ž. IME			JOB ALPHISTICI OBSEK	
ZHOTNE ZAZUANE							VELIKI HAD KUEZ GOSPOB (Spomsko)					
UJAVIJA GORA APRIJE												ROLETE
DRŽAVA V HUSIJI						PAŠISTIČNA ORGANIZACIJA V STARI JUGOSLAVIJI	REKA V SZ ITALIJANSKO M. IME		AMPER		KISIK TRGOŠKO POVETJE V MARIBORU	
	PIANIST BERJONCELI BELI VERIGE				MEMBRAJE Ž. IME				VARUŠTVO TEHNIČNA KOMISIJA HVAŠKI POGLAVAR			
4. ČRKA	BOG LJZA REKA V AUGUJI							SNOV ZA STROJENJE				
PASJE OGRAJENJE								DELCI SNONI 1. ČRKA				
PRVA ŽEUSKA				MEUŠKA HALJA ŽAGAR ANDREJ				ŽIBOVSKO M. IME ARABSKI ŽREBEC				
JAPONSKA IGRA			ZVRST ŽNEPLO				UIZEK Ž. ČLAS SEVER				ŠPANILJA	
NAŠA TOVARNA UR						DOLINA V S. ITALIJI				VODIK		

Izrebrani reševalci
križanske iz prejšnje
številke:

1. Marjana Harinski — finančni sektor
2. Janez Legat — SKK
3. Renato Glušič — finančni sektor
4. Ivanka Sodja — kovačnica
5. Vera Mulej — vijakarna

Izlet v Zagreb

Kitajska, največja država na svetu po številu prebivalcev, druga po površini. Pred tisočletji naprednejša kot Evropa, do nedavnega pa popolnoma zaprta za ves zunanji svet.

Skrivnostna, daljna dežela nam je v Zagrebu razstavila eksponate iz neolitika, 6000 let pr. n. š. do leta 1000 naše dobe.

Kot prvo je prikazano fino oblikovano orodje iz kamnja in kosti ter posode iz žgane gli-

ne t. im. terakote z vrezanimi spiralastimi motivi.

Čudovito ohranjeni bronasti izdelki izpred 2000 let pr. n. š. prav nič ne spominjajo na tako častljivo starost.

Predmeti iz žada (okrasni kamen) v različnih zelenih niansah so izdelani natančno, skrbno in izražajo močan smisel za estetiko takratnih prebivalcev.

Bogato oblikovani bronasti vrči so nedvomno privabili največ obsikovalcev. Takrat so

namreč že pridelovali določena žita in iz njih izdelovali pijačo.

Kitajci so sprva čistili nebo. Njihove posode so bile najpogostejše okrašene z živalskimi in rastlinskimi motivi (zma, ptič, feniks, race ipd.).

Številne dinastije so vladale v obdobjih, ki jih prikazuje razstava.

Leta 1974 so odkopali več jam ogromnih dimenzij. V eni izmed njih so našli 10.000 figur vojakov v popolni vojaški opremi, bojne vozove, konje, konjenike, vse izdelano iz terakote v naravni velikosti (vojaki v velikosti 1,75 do 1,97, konji v dolžini 2 m itd.). Dva primerka teh figur sta prikazana tudi na razstavi. Izkopanine sodijo v obdobje 200 let pr. n. š., ko je vladala velika dinastija Qin.

Med drugim je bila zanimiva razstavljena mrtvaška oble-

Program kina Radovljica

OD 1. 11. do 4. 12. 1984

Avstralski barv. pustolov. film
»CESTNI BOJEVNIK —
MAKS II.«

četrtak 1. 11. ob 18. uri
petek 2. 11. ob 20. uri

Amer. barv. krim. film
»ŠAKRIJEVA MAŠINA«

četrtak 1. 11. ob 20. uri
nedelja 4. 11. ob 18. uri
ponedeljek 5. 11. ob 20. uri

Hongkonški barv. pustolov. film

»SMRTONOSNI ANGELI«
sobota 3. 11. ob 18. uri
nedelja 4. 11. ob 20. uri
torek 6. 11. ob 20. uri

Mladinski barvni film

»RIKI TIKI TAVI«
nedelja 4. 11. ob 16. uri

Amer. barv. pustolov. film
»LOV ZA IZGUBLJENIM
ZAKLADOM«

sobota 3. 11. ob 20. uri

Franc. barvni zab. film

»ŽIVI OGENJ«
sreda 7. 11. ob 20. uri
ponedeljek 12. 11. ob 20. uri

Japonski barvni film

»ČAS SE JE USTAVIL
OB 5,18«

četrtak 8. 11. ob 20. uri
sobota 10. 11. ob 18. uri
nedelja 11. 11. ob 20. uri

Amer. barv. vohunski film

»TELEFON«
petek 9. 11. ob 20. uri
nedelja 11. 11. ob 16. uri
torek 13. 11. ob 20. uri

Amer. barv. pustolov.-fantast. film

»BLAD RUMER —
ISTREBLJEVAČ«
sobota 10. 11. ob 20. uri
nedelja 11. 11. ob 18. uri
sreda 14. 11. ob 20. uri

Amer. barv. krim. film

»DVOJNA EKSPLOZICIJA«
četrtak 15. 11. ob 20. uri
sobota 17. 11. ob 20. uri
nedelja 18. 11. ob 18. uri

Ameriški barvni film

»CUTTERJEV OBRAČUN«

petek 16. 11. ob 20. uri
nedelja 18. 11. ob 20. uri
torek 20. 11. ob 20. uri

Nemški barv. western film
»BLAGO V INDIJANSKEM
REZERVATU«

sobota 17. 11. ob 18. uri
nedelja 18. 11. ob 16. uri

Italijanski barvni film
»MRAČNA LJUBEZEN«
ponedeljek 19. 11. ob 20. uri

Amer. barv. pustolov. film
»SUPERMAN II.«
sreda 21. 11. ob 20. uri
nedelja 25. 11. ob 16. in 18. uri

Amer. barv. zab. film
»DEKLETA S PLAŽE«

četrtak 22. 11. ob 20. uri
sobota 24. 11. ob 20. uri
torek 27. 11. ob 20. uri

Zah.-nemški barv. zabav. film
»POHITI ZABAVA SE
PRIČENJA«

petek 23. 11. ob 20. uri
sobota 24. 11. ob 18. uri
sreda 28. 11. ob 20. uri

Zah.-nemški barvni film
»LJUBEZENSKA PISMA
NUNE«

nedelja 25. 11. ob 20. uri
ponedeljek 26. 11. ob 20. uri
četrtak 29. 11. ob 18. uri

Ameriški barvni film

»ROCKY II.«
četrtak 29. 11. ob 20. uri
nedelja 2. 12. ob 18. uri
sreda 5. 12. ob 20. uri

Francoski barvni film

»SMRTONOSNA POT«
petek 30. 11. ob 18. uri
nedelja 2. 12. ob 20. uri
torek 4. 12. ob 20. uri

Angleška barv. grozljivka

»SKRIVNOSTNA MOČ«
petek 30. 11. ob 20. uri
sobota 1. 12. ob 18. in 20. uri

Nemški barv. western film

»ČEJENI V BOJU ZA
ŽIVLJENJE«
nedelja 2. 12. ob 16. uri
ponedeljek 3. 12. ob 20. uri

ka, sestavljena iz majhnih ploščic iz žada, povezanih z zlatimi nitmi. Kakšna natančnost in potrpežljivost je bila potrebna pri tem delu nam pove podatek, da je mojster delal tako obleko 10 let. Lepo ohranjeni ostanki svilenih tkanin in zidno slikarstvo so bili prav tako vredni ogleda.

Na predlog udeležencev iz leta smo si v Kostanjevici ogledali Formo vivo. V Galeriji Božidarja Jakca je poleg njegove stalne zbirke še dela Jožeta Gorjupa in Toneta Kralja ter enkratno zbirko starih mojstrov iz samostana Pleterje. Za marsikaterga od nas je predstav-

ljal vrhunec in zaključek dneva koncert komornega pevskega zbora Loka iz Škofje Loke v obnovljeni grajski cerkvi, ki spada med najdragocenejše arhitektonske spomenike na Slovenskem.

Ogled je organizirala Komisija za kulturo pri OOS Veriga, na pobudo vodje tov. Mlakar Olge. Zaradi skromnih finančnih sredstev nam je bil na voljo le en avtobus. Številni sodelavci so bili, žal, prikrajšani za ta kulturni užitek. Zanimanje za ogled je bilo namreč mnogo večje kot razpoložljive zmogljivosti.

L. S.

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarne — Veriga Lesce, n. sol. o. Izhaja enkrat mesečno. Ureja ga uredniški odbor: Pavel Bizjak, Marjan Stiperški, Ivanka Korošec, Polona Lukan, Ivanka Sodja. Odgovorna urednika sta Franc Čop in Miloš Janša. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu in mnenju republiškega komiteja za informiranje prosto plačila prometnega davka. — Tiska Tiskarna Ljubljana.